

Yttrande

Centerpartiet

2023-04-04

2.2.12

Yttrande angående yrkande om att kartlägga matfattigdomen i Göteborg

Yttrandet

I Göteborg ska ingen gå och lägga sig hungrig, ändå vittnar både skolpersonal och hjälporganisationer om hungriga barn och vuxna som inte har råd att köpa mat. De stigande matpriserna drabbar fler grupper än tidigare och alltför många tvingas välja mellan olika behov – ett par nya skor till dottern som växt ur sina, eller ordentliga måltider under veckan. Så ska vi inte ha det.

Det finns flera sätt att möta matfattigdom på, men ett första steg är att ta det på allvar. Civilsamhället möter många av de personer som kommunen missar och flera hjälporganisationer har kommunicerat kring hur många fler som behöver stöd. Det är också andra grupper än tidigare som söker hjälp och behovet överskrider ibland de resurser dessa organisationer har. Vi behöver ta deras ord på allvar och fundera hur politiken ska kunna skapa bättre förutsättningar för alla dessa personer som är drabbade.

För att kunna göra rätt insatser krävs dock att det finns ordentlig kunskap kring hur utbredd problematiken är. Därför anser Centerpartiet att en kartläggning av matfattigdom är en bra idé.

Yrkande

Vänsterpartiet, Miljöpartiet, Socialdemokraterna

2023-03-29

Nytt ärende

Rev 2023-04-03

Yrkande om att kartlägga matfattigdomen i Göteborg

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Stadsledningskontoret får i uppdrag att i samarbete med civilsamhällets organisationer och socialnämnderna kartlägga matfattigdomen och dess konsekvenser i Göteborg, med ett särskilt fokus på barn samt på hushåll med förvärvsinkomster i den lägsta tredjedelen av inkomstskalan.
2. Stadsledningskontoret får i uppdrag att i samarbete med socialnämnderna undersöka och analysera hur det ekonomiska biståndet har förändrats, och hur det påverkat matfattigdomen. Förändringar i socialtjänstens rutiner och riktlinjer för bedömning av ekonomiskt bistånd under perioden 2018-2023 ska ingå i analysen. I denna analys ska särskilt fokus läggas på redovisning av hur många individer som är i fattigdom och vilka grupper som inte nås av ekonomiskt bistånd.

Yrkandet

De ekonomiska klyftorna har under senare år ökat snabbare i Sverige än i något annat OECD-land, och Oxfam konstaterade förra året att Sverige över tid har blivit sämre på att bekämpa ekonomisk ojämlikhet. Till följd av inflationen och de stigande kostnaderna för bland annat mat, el, och drivmedel ökar den ekonomiska utsattheten ytterligare för människor med låga förvärvsinkomster, låga pensioner, och människor med exempelvis sjukpenning eller med ekonomiskt bistånd. Den senaste jämlikhetsrapporten fångar inte in förändringar i ekonomin under 2022, men konstaterar att den nuvarande situationen kommer att få stora effekter på jämlikheten i livsvillkor och hälsa på kort och lång sikt.

Många av civilsamhällets organisationer, både nationellt och på lokal nivå i Göteborg, har de senaste åren uppmärksammat allt djupare klyftor i samhället där fler invånare lider av fattigdom än tidigare. Fler göteborgare söker sig till civilsamhällets organisationer för grundläggande behov såsom mat och kläder. Stadsmissionens Fattighetsrapport 2021 visade att 59 procent av Sveriges Stadsmissioners insatser går till människor med långvarigt ekonomiskt bistånd, företrädesvis barnfamiljer. Många av dessa insatser är akuta och handlar främst om utdelning av mat eller annat materiellt stöd. Rapporten lyfter också gruppen ”de ohjälpta” som 2015-2020 utgjorde elva procent av stadsmissionernas insatser. De ohjälpta syftar på personer som antingen väljer att inte söka kontakt eftersom man tappat tilltro till samhället, människor som på grund av psykisk ohälsa och/eller en beroendeproblematik inte fångas upp av det offentliga, eller personer som saknar eller har felaktig information om vilket stöd de har rätt till.

Civilsamhällets organisationer har dessutom uppmärksammat ett skifte gällande vilka grupper som söker hjälp. Tidigare har det framför allt rört sig om människor i olika

sorters social utsatthet, medan det nu också rör sig om invånare som har arbete eller pension där inkomsten inte längre räcker till exempelvis matkostnader. Ensamstående kvinnor med barn som arbetar i låglöneyrken är en sådan grupp, även utrikesfödda gifta män lever numer på väldigt låga marginaler, trots jobb. Skolorna i Göteborg har också sett att det går åt mer mat i bamba på måndagar, vilket indikerar att en del barn inte har tillräckligt med mat hemma under helgerna. På grund av den ekonomiska krisen finns dessutom en överhängande risk för ökad arbetslöshet, och att fler människor hamnar i ekonomisk utsatthet framöver.

Vi rödgröna vill därför att staden genomför en kartläggning av matfattigdomen och dess konsekvenser i Göteborg i samarbete med det civila samhällets aktörer. Fattigdom kan definieras på olika sätt, med matfattigdom menas när en människas resurser inte räcker till de basala behoven av mat: att inte ha råd med mat, att inte ha tillräckligt med mat, att tvingas prioritera bort mat eller att behöva köpa billig, näringsfattig mat. Vi behöver ett kunskapsunderlag om vilka grupper som inte får sina grundläggande behov tillgodosedda, för att kunna införa åtgärder som kan motverka den allvarliga och hälsoskadliga situation som matfattigdomen medför för en del av kommunens invånare. Kartläggningen bör utgå både från personer som kommunen känner till, exempelvis de som har ansökt om ekonomiskt bistånd, och inkludera andra ekonomiskt utsatta grupper som kan leva i fattigdom men inte syns i statistiken. Vi rödgröna vill särskilt fokusera på barnperspektivet. Det är ovärdigt ett modernt samhälle att barnfamiljer varken har råd med skor eller kan äta sig mätta i slutet av månaden. Vi behöver också kartlägga hur utbredd matfattigdomen är bland socialt eller ekonomiskt utsatta grupper, såsom låginkomsttagare, pensionärer, ensamstående föräldrar, personer med ersättning från a-kassa, socialförsäkringar eller ekonomiskt bistånd. Ett särskilt fokus behöver anläggas på den i krisen växande gruppen arbetande människor med låg förvärvsinkomst, som trots sysselsättning har svårt att få den disponibla inkomsten att räcka till såväl matinköp som annan nödvändig konsumtion.

Det behövs också en analys av hur det ekonomiska biståndet har utvecklats utifrån förändringar i socialtjänstens rutiner och riktlinjer under de senaste åren. Ett av det tidigare borgerliga styrets mål för socialnämnderna var att halvera antalet personer i bidragsberoende, det vill säga de som uppbär försörjningsstöd under en längre period. Detta mål har under de senaste åren genomsyrat socialnämndernas arbete med ekonomiskt bistånd och haft inverkan på hur socialtjänsten gör bedömningar. Ifall det har spridits uppfattningar om att socialtjänsten kommer att neka ens ansökan riskerar det att avskräcka personer från att ens ansöka om bistånd som den enskilda har rätt till. Vi rödgröna vill se att alla personer som har rätt till ekonomiskt bistånd också uppmuntras att söka det.

Alla som har förmåga att försörja sig själva genom studier eller arbete ska få rätt stöd och hjälp av Göteborgs stad att nå dit. Vi rödgröna har därför som mål att sysselsättningen för grupper långt från arbetsmarknaden ska öka. Under den period som människor mottar ekonomiskt bistånd är det socialtjänstens uppgift att säkerställa en skälig levnadsnivå. När civilsamhällets organisationer under flera år har rapporterat att merparten av deras insatser går till människor med ekonomiskt bistånd pekar det i motsatt riktning, att Göteborgs stad inte har lyckats säkerställa en skälig levnadsnivå för en del människor. Riksnormen för ekonomiskt bistånd har vid årsskiftet räknats upp för att kompensera för den höga inflationstakten, vilket bör förbättra situationen för många av de som uppbär

ekonomiskt bistånd. Samtidigt kvarstår till exempel de höga matpriserna, vilket innebär att det är oklart i nuläget i hur stor utsträckning uppräkningskompenseringen kompenserar för faktiska levnadsomkostnader.